

Lapsa, bēres un vaga - Lk.9:57-62

- A. Un, tiem aizejot, viens uz ceļa Viņam sacīja:
"Es Tev iešu līdzī,
lai kurp Tu ietu."
Bet Jēzus uz viņu sacīja:
"Lapsām ir alas
un putniem apakš debess ligzdas,
bet Cilvēka Dēlam nav kur nolikt savu galvu."
- B. Un uz kādu citu Viņš sacīja:
"Nāc Man līdzī!"
Bet tas sacīja: "Atļauj man pa priekšu noiet
un apglabāt savu tēvu."
Bet Jēzus uz to sacīja:
"Ļauj miroņiem apglabāt savus miroņus,
bet tu ej
un sludini Dieva Valstību!"
- A' Un atkal kāds cits teica:
"Kungs, es Tev iešu līdzī,
bet atļauj man papriekš atvadīties no tiem,
kas ir manā mājā."
Bet Jēzus uz to sacīja:
"Neviens, kas savu roku liek pie arkla
un skatās atpakaļ,
neder Dieva valstībai."
- sekot
iet
maksā
(līdzība)
- sekot
iet
maksā
- sekot
iet
maksā
sekot
- sekot
iet
- sekot
maksā
(līdzība)

Ievadvārdi:

Visu šo Bībeles tekstu varētu sadalīt trīs pantos A A' un B. A un A' pantiem ir vairākas kopīgas iezīmes: 1) iesaistītās personas ir brīvprātīgie. Viņi piedāvā sekot Jēzum. Turpretim B pantā persona tiek *iesaukta*. Šī persona tiek aicināta no Jēzus viņam sekot; 2) abos gadījumos Jēzus atbild ar līdzībām. Pirmā līdzība ir no dabas, otrā no zemnieku prakses Palestīnas laukos; 3) dialoga norise abos gadījumos ir vienāda - *sekot, iet, līdzība*.

Pirmais dialogs A:

Misijai ir centrīes spēks. Šis cilvēks pats vēlas pievienoties ticīgo sabiedrībai. Neviens viņu nesauc. Taču viņa izpratne par mācekļības ceļu ir sekla. Sa' īd saka, ka "Viņš nesaprot, ka "sekot" nozīmē Ģetzemani, Golgātu un kapu." Daniēla grāmatā 7:14 'Cilvēka Dēls ir aprakstīts šādi: "... Viņam pakļāvās visas tautas, tautības un valodas; viņa vara ir mūžīga, viņa ķēniņa valsti neviens nekad nevar iznīcināt." Tāpēc sekot atmestam un cietošam 'Cilvēka Dēlam' 1. gs. jūdām varētu būt kaut kas neiedomājams. Taču Lk. ev lasītājs jau pirms tam ir lasījis ka "Cilvēka Dēlam ir daudz jācieš (9:22)." Brīvprātīgajam nav dotas detaļas, bet gan glezna par pilnīgo Cilvēka Dēla atmešanu. Ar šo līdzību Jēzus pasaka divas lietas. Pirmkārt, "arī tev būs jācieš, vai tu esi to apsvēris?" Bet, otrkārt un galvenokārt, "lai vai kādi nebūtu tavi motīvi Man sekot, atceries, ka tu gribi sekot *atmestam līderim*." Pat putniem un dzīvniekiem ir kāda vieta kur atpūsties, bet Cilvēka Dēlam tādas nav.

Šai līdzībai varētu būt arī politiska nokrāsa. "Putni gaisā" starptestamentālā jūdu apokaliptiskā literatūrā apzīmēja pagānu tautas. Turpretim, "lapsa" bija simbols cilvēkiem, kuri bija radniecīgi Israēla tautai, bet tajā pašā laikā politiski ienaidnieki. Jēzus Hērodu nosauc par lapsu (Lk.13:32). Tādējādi šīs līdzības nozīme varētu būt arī šāda: "Ikviens ir kā mājās Israēla zemē, izņemot pašu Israēlu. Putni gaisā - romiešu kungi, lapsas - cilvēki, kuri maisās mūsu lietās, ir nodrošinājuši sev vietas. Viņu dēļ patiesam Israēlam nav vietas savā zemē. Ja tu gribi sekot Man, tu pievienosies apkrāptajam Israēlam un tev būs jākalpo Dievam šādos apstākļos."

Apspiestas tautas nedrīkst publiski paziņot, ka ir apspiestas. Tām ir jārunā simbolos. Hēroda terors ar cilvēku mocīšanu un slepkavošanu bija joprojām dzīvs cilvēku atmiņās. Neviens neuzdrošinājās kritizēt Hērodu un romiešus, jo viņu spiegi bija visur. Jēzus apslēptā veidā varbūt teica: "Skaties, ja tu gribi spēku un varu, ej pie "putniem", kuri vij savas ligzdas visur. Ej pie "lapsām", kuras ar savu viltību darbojas savās afērās. Jo Cilvēka Dēls ir bezspēcīgs un viens. Vai tu nopietni domā sekot atmestam līderim?"

Mēs nezinām, ko atbild brīvprātīgais. Ir divas iespējas, vai nu viņš "apjoza siksnu" un sekoja Jēzum un Viņa mācekļiem, vai nu nogāja malā, nobijies no maksas, kura jāmaksā sekojot atmestam līderim. Acīmredzami, šis brīvprātīgais atspoguļo visu laiku cilvēkus, kuri grib sekot Jēzum, bet nav nopietni apsvēruši maksu jeb to, ko nozīmē sekot cietošam, atmestam līderim. Lasītājs/klausītājs ir spiests dot pats savu atbildi.

Otrais dialogs B:

Šajā gadījumā persona nekad nav sekojusi Jēzum un tagad tiek aicināta to darīt. Viņa atbilde uz Jēzus aicinājumu bieži ir tikusi pārprasta. Nezinot TA kultūras īpatnības, mēs domājam, ka šeit tiek runāts par tēvu, kurš nupat ir miris vai kurš pavisam drīz nomirs. Taču šāds skaidrojums ir nepareizs. Ibn al-Salībī komentē: "ļauj man iet un apglabāt' nozīmē: ļauj man iet un kalpot savam tēvam kamēr viņš ir dzīvs un pēc tam, kad viņš nomirs, es viņu apglabāšu un sekošu Tev." Saīd, mūsdienu arābu komentators, saka līdzīgi: "Otrs mācekļis lūkojas tālu nākotnē, jo viņš atceļ sekošanu Jēzum līdz laikam, kad viņa tēvs nomirs." Komentējot otrā mācekļa lūgumu Saīd saka:

Ja viņa tēvs būtu patiesi jau nomiris, tad kāpēc viņš patreiz neatrodas pie sava tēva miesām?

Patiesībā viņš grib atlikt sekošanu Jēzum uz tālu nākotni, kad viņa tēvs nomirs kā vecs vīrs, kas to zina kad. Viņš ļoti maz zina, ka pēc neilga laika pats Jēzus atdos savu garu.

Bībeles teksts mums saka, ka visi trīs dialogi notiek uz ceļa. Patiešām, ja šī mācekļa tēvs ir miris, ko viņš šeit dara uz ceļa. Bet ir vēl stiprāks arguments tam, ka tēvs vēl nav nomiris. Frāze "apglabāt tēvu" ir tradicionāls teiciens, kurš attiecas uz dēla pienākumu, palikt mājās un rūpēties par saviem vecākiem, kamēr tie ar cieņu nav apglabāti.

Šī frāze, piemēram, šodien tiek lietota, diskutējot par emigrāciju. Kādā sarunas brīdī kāds jautās: Vai tu netaisies apglabāt savu tēvu vispirms? Uzrunāts tiek vīrietis savos trīsdesmit gados, kurš gribētu emigrēt uz citu valsti. Tēvs varētu vēl dzīvot vismaz 20. gadus. Kad šāds jautājums tiek jautāts, tad doma ir šāda: Vai tu nedomā vispirms piepildīt tradicionālos pienākumus pret saviem vecākiem un tad doties emigrācijā?

Cits piemērs no Irākas un Sīrijas tradicionālo ciematu sarunas veida: Ja dumpīgs dēls grib uzsvērt savu neatkarību no tēva, tad tēva pēdējā atbilde būtu šāda: 'Tu gribi mani apglabāt.' "Tu gribi lai es ātrāk nomirstu un tad mana autoritāte pār tevi beigsies un tu varēsi darīt ko gribi."

Libānā, kāds vecāks cilvēks varētu sacīt šādu komplimentu jaunam cilvēkam: "Tu mani apglabāsi, mans dēls." Doma ir šāda: "Es domāju par tevi tik daudz kā par savu bērnu. Un es ļoti ceru, ka tu rūpēsies par mani manās vecumdienās un reiz arī guldīsi kapā."

Tāpat iesaucamais ceļa malā uz Jēzus aicinājumu atbild apmēram šādi: Mana sabiedrība uzliek man konkrētus pienākumus, kuri man noteikti ir jāizpilda. Tu taču negribi, lai es ignorētu manas sabiedrības normas." Bet tieši to Jēzus pieprasa. Jēzus saka, ka garīgi mirušie lai rūpējas par tradicionāliem pienākumiem, bet **tu**, ej un sludini Dieva valstību.

Trešais dialogs A':

Tāpat kā pirmais brīvprātīgais, arī šis piedāvā sekot Jēzum. Taču atšķirībā no pirmā, šim brīvprātīgajam ir nosacījums: "bet atļauj man pa priekšu atvadīties no tiem, kas ir manā mājā." Šis lūgums no pirmā skata ir likumīgs. Tāpat kā iesaukamā gadījumā. Protams, viņam tiks atļauts atvadīties no mājiniekiem. Ēlija sauca Elīsu sekot viņam. Tad, kad Elīsa lūdza laiku, lai "noskūpstītu savu tēvu un māti," viņam tas tika atļauts. Vai tas nebūtu normāli, ja arī šī brīvprātīgā vēlme tiktu piepildīta?

Ko tad brīvprātīgais patiesībā lūdz? Viena iespēja: "Es gribu pateikt uzredzēšanos un tad tev sekošu." Otra iespēja: "Es gribu iet mājās un saņemt atļauju no vecākiem Tev sekot." (Grieķu vārds *apotassō* pieļauj abas šīs nozīmes: *teikt uzredzēšanos* un *atvadīties*) Šī otrā iespēja ir saskaņā ar TA kultūras normām. Personai, kura atstāj māju, vispirms ir jāprasa atļauja

no tiem, kas paliek namā. Šī formalitāte tiek ievērota visā TA kultūrā. Arī Rietumu kultūrā, piemēram, viesībās, viesis lūdz atļauju aiziet no svinībām nevis vienkārši pasaka uzredzēšanos.

Ikviens, kurš klausās dialogā zina, ka tēvs noraidīs dēla lūgumu klejot apšaubāmā ceļojumā. Tādējādi brīvprātīgais ir sagatavojis sev labu aizbildinājumu. Viņš var liet krokodila asaras un sacīt: "Es gribu Tev sekot, bet, redzi, mans tēvs nedod tam atļauju."

Sīriešu tulkojums lasa šādi: "Ļauj vispirms man izskaidrot manu gadījumu tiem, kas manās mājās." Sīriešu tēvi zināja, ka brīvprātīgais negrib doties mājās, lai dotu atvadu skūpstu uz tēva vaiga un dzirdētu mātes iedrošinājuma vārdus. Drīzāk, brīvprātīgais lūdza atļauju pakļaut sekošanu Jēzum vecāku autoritātei.

Arābu tulkojumos parādās vēl cita nianse. Proti, "vispirms ļauj man nokārtot manas īpašuma lietas." Arī arābu komentatori redzēja problēmu. Viņi saprata, ka brīvprātīgais negrib iet mājās vienkārši pateikt uzredzēšanos.

Tātad, brīvprātīgais it kā pasaka: "Es sekošu Tev, Kungs, bet, protams, vecāku autoritāte ir augstāka nekā Tavējā un man vajag dabūt atļauju no viņiem." Tuvo Austrumu kultūrā tēva autoritāte ir visaugstākā. Nav brīnums, ka tieši tēvs kļuva par Dieva simbolu. Inženieris savos 40. gados dosies ceļā no lielas pilsētas uz sava tēva ciematu, lai lūgtu atļauju ārzemju ceļojumam, vai darba maiņai. Kaut arī dēls jau sen dzīvo patstāvīgi, taču viņš veiks šo braucienu aiz cieņas pret savu tēvu.

Beilijs stāsta, ka kādā TA seminārā studenti palika burtiski balti, kad viņiem skaidroja, ka Jēzus šajā dialogā paziņo, ka Viņa autoritāte ir augstāka par brīvprātīgā tēva autoritāti. Tradicionālā TA sabiedrībā visas dzīves detaļas tiek pakļautas vecākiem: Pieņemoties, vīrietis lūdz Dievu, pēc tam iet pie tēva un mātes, noskūpst viņu rokas un lūdz svētību. Kad viņš iesāk jaunu darbu, viņš lūdz Dieva svētību un ilgojas pēc tā, lai viņa vecāki to atbalstītu un svētītu šo jauno darbu. TA lasītājam/klausītājam, ieraugot Jēzus prasības, šoks ir neizbēgams. Pie tam, ņemot vērā, ka Jēzum ir tikai 30. gadi. Ir tikai divas alternatīvas: vai nu piekrišana vai nu atmešana un naidis.

Jēzus atbild, tāpat kā pirmajā dialogā, ar līdzību. Šoreiz līdzība ir ņemta no lauksaimniecības. Zemes aršanas darbs bija ne tikai fiziski grūts, bet arī prasīja lielu izveicību, uzmanību un koncentrēšanos. Tāpat kā arot zemi, nevar skatīties apkārt, tāpat arī ikvienam, kurš grib sekot Jēzum, ir jāsarauj visas pagātnes saites un jāskatās vienīgi uz priekšu, uz nākošo Dieva valstību.

Šī līdzība atklāj spriedzi starp Jēzus autoritāti un vecāku autoritāti. Abas autoritātes ir ļoti svarīgas ikvienam nopietnam kristietim. Kad tās ir konfliktā, tad lielas ciešanas un sāpes ir neizbēgamas. Tāpēc šie Jēzus vārdi ir "smagi vārdi."

Meistara un mācekļa attiecības TA pasaulē ir ļoti ciešas un dziļas. Kļūt par mācekli, nenožīmē vienkārši pierakstīties uz lekciju kursiem, lai iegūtu kādu info, kā tas ir Rietumu pasaulē. Drīzāk, tas nožīmē, visas dzīves garumā ilgstošas, ļoti ciešas attiecības.

Jēzus šeit pieprasa, lai viņa autoritāte ir augstāka pāri visām citām autoritātēm. Cilvēks, kurš skatās atpakaļ, lai ieraudzītu ko saka vecāki, ir nederīgs Dieva valstībai. Izklaidīgs arējs var salauzt arklu pret akmeni, vai viņš var veltīgi nogurdināt vēršus, spiežot arklu par dziļu, vai viņš var sabojāt iepriekš izartās vagas. Tāpat arī cilvēks, kuram ir dalīta sirds, kuram ir daudzas autoritātes ir nederīgs Dieva valstībai un ar savu darbu viņš tikai visu sabojās.

Arī šis dialogs paliek bez atbildes, bez beigām. Brīvprātīgā uzskats, ka vispirms ir vecāku autoritāte un tikai pēc tam Jēzus autoritāte, ir sagrauts kā maldīgs. Ko viņš darīs tālāk? Lasītājam/klausītājam ir jāatbild.

Pirmais dialogs:

Klausītājs/lasītājs ir spiests domāt apmēram šādi:

"Šis 'Cilvēka Dēls' nav uzvaroša persona, kā es to varbūt gribētu. Viņš iet ciešanu un sāpju ceļu. Vai es gribu iet kopā ar Viņu?"

Teoloģisko ideju ķekars varētu būt šāds:

1. Cilvēki, kuri vēlas kļūt par Jēzus mācekļiem, dažkārt neapsver nopietni mācekļības maksu.
2. Jēzus ir 'Cilvēka Dēls.' Bet savu kalpošanu Viņš neveic spēkā un varenībā, bet gan pazemībā un atstumtībā.
3. Cilvēki, kuri vēlas būt Jēzus mācekļi, tiek pieņemti tikai tad, ja ir gatavi maksāt cenu, sekojot atmestam līderim.
4. Šeit ir misijas centrīces spēks. Dažus mācekļus tas pievelk pievienoties ticīgajiem.

Otrais dialogs:

Iesaucamais ir izaicināts domāt apmēram šādi:

"Uzticība (lojalitāte) Jēzum un Viņa valstībai ir daudz svarīgāka par uzticību (lojalitāte) tavas sabiedrības kultūras normām."

Teoloģisko ideju ķekars varētu būt šāds:

1. Jēzus noraida jebkādu autoritāti augstāku par Viņa paša.
2. Sabiedrības normas un prasības nevar būt par aizbildinājumu kļūdām mācekļības ceļā (neatkarīgi no tā, cik senas un svētas šīs normas ir).
3. "Sekot Jēzum" nozīmē "būt Dieva valstībā un sludināt Dieva valstību." Tādējādi Jēzus ir vienreizējs Dieva sūtnis caur kuru paklausība Dieva valstībai tiek parādīta.
4. Šeit ir misijas centrālās spēks. Šī persona ir *iesauktais*, nevis brīvprātīgais. Jēzus dodas pie viņa, lai aicinātu pie sevis.

Trešais dialogs:

Jēzus izaicina brīvprātīgo šādi:

"Mana autoritāte ir absolūta. Pat tavas ģimenes autoritāte (ja tā ir konfliktā ar Manu autoritāti) ir jānoraida, ja tu gribi būt derīgs Dieva valstībai."

Teoloģisko ideju ķekars varētu būt šāds:

1. Dieva valstības aicinājumam ir jāstāv pāri visam.
2. Māceklis ar dalītu lojalitāti ir graužošs spēks Dieva valstības darbā un ir nederīgs tai.
3. Sekošana Jēzum nav kādas entuziastiskas un īslaicīgas jūtas vai intelektuālu zināšanu aptveršana. Sekošana Jēzum ir salīdzināta ar spraigu, radošu, laiku paņemošu darbu, līdzīgi kā zemes aršana.
4. Kalpošana Dieva valstībā ir sinonīms sekošanai Jēzum. Tādējādi Jēzus ir unikāls Dieva vēstnesis caur kuru lojalitāte Dievam tiek parādīta. Tas ir, kalpot/sekot Jēzum nozīmē kalpot/sekot Dievam.